

Sosyal Bilimler Dergisi

Journal of Social Sciences

ISSN 2564-6583 | e-ISSN 2602-229X |

KİTAPİYAT

BOOK REVIEW

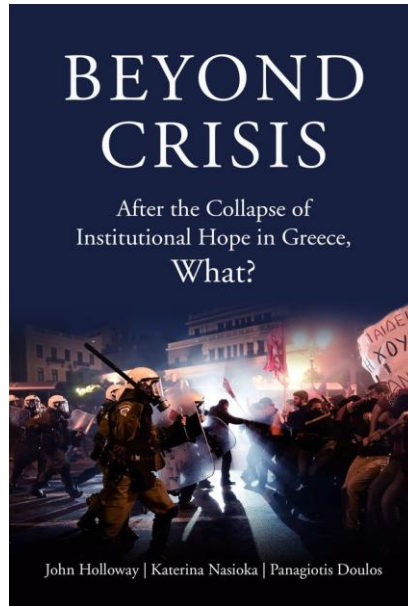
Holloway, J., Nasioka, K. ve Doulos, D. (Ed.). (2020). *Beyond Crisis: After the Collapse of Institutional Hope in Greece, What?* (Çev. A.M. Holloway), PM Press, Oakland, 246 sayfa, ISBN: 978-1-62963-515-6

Onur ERTÜRK^{1*}

¹ Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.

Geliş Tarihi/Received Date: 26.04.2020

Kabul Tarihi/Accepted Date: 16.05.2020

Please cite this paper as follows/Atf için:

Ertürk, O. (2020). Kitabiyat: Holloway, J., Nasioka, K. ve Doulos, D. (Ed.) (2020). *Beyond Crisis: After the Collapse of Institutional Hope in Greece, What?* (Çev. A. M. Holloway), PM. Press, Oakland, 246 sayfa, ISBN: 978-1-62963-515-6. *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1): 73-76.

* Sorumlu yazar/Corresponding author
E-mail: onurerturk22@gmail.com (O. Ertürk)

GİRİŞ

Yunanistan'ın antik mirasının yanı sıra Avrupa'nın kendisini yeniden keşfetme ve inşa etme sürecinde büyük bir etkiye sahip olduğu herkesin malumudur. Dünya tarihi açısından bakıldığında da Yunan kültürü ve medeniyetinin önemli bir konuma sahip olduğu açıktır. 1821 yılında Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılarak bağımsızlığını kazanan, kanlı Balkan Savaşları'nda yer alan ve kendi ulus-devletini inşa eden modern Yunanistan devleti yaklaşık 180 yıldır muhtelif iç karışıklıklar, darbeler, doğal afetler ve savaşlarla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Buna mukabil sorunlarını çözmek konusunda da mahir olan Yunanistan toplumu her felaketin ardından yeni bir düzen ve arayış içerisinde olmuştur. Gerek Avrupa'nın güneydoğu sınırlarında ve Akdeniz'de bulunması, gerek Avrupa Birliği ile ilişkileri ve krizleri, gerekse de Türkiye ve Kuzey Makedonya ile sık sık gerilen ilişkileri sebebiyle Yunanistan her zaman için üzerinde detaylı ve derin düşünülmesi, araştırılması gereken bir ülkedir.

Yunanistan, Türkiye'ye benzer biçimde 1830'lu yıllardan 1973'e kadar tam 11 darbeye şahitlik etmiştir. Çeşitli dönemlerde cunta (ABD ve Batı bloğunun sağladığı desteklerle) ile yönetilen Yunanistan'da özellikle 1. ve 2. Dünya Savaşı'nın ardından görülen darbeler şüpheye yer bırakmayacak şekilde sola, işçi ve emekçiler ile onların haklarına ve sosyalizm ihtimaline karşı yapılmıştı. Darbe yönetimleri ise bir yandan milliyetçiliği himaye etmeyi ve desteklemeyi ihmal etmemişti. Bu tablonun değişmesi ise Yunanistan'ın 1981'de o zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu'na yani Avrupa Birliği'ne katılmasıyla değişmiştir. Türkiye ve bölge ile yaşanan gerilimlerin ardından Yunanistan artık Batı'nın resmi müttefikiydi ve koruması altındaydı. Toz pembe şekilde başlayan hikâyede Batı Avrupa ile Yunanistan'ın Avrupa Birliği'ni anlama, yorumlama biçimleri ve dolayısıyla beklentileri ile uyumları farklı olacaktı.

İşte bu durum ve arka plan dahilinde PM Press'in 2017'de Yunanca, 2020' de ise İngilizce olarak çıkan *Beyond Crisis: After the Collapse of Institutional Hope in Greece, What?* isimli kitabı Yunanistan'daki ekonomik, toplumsal ve siyasal çöküşü fotoğraflarken aynı zamanda sol ideolojiler aracılığıyla birtakım krizden çıkış önerileri de sunmayı ihmal etmemektedir. Kitabın ana hedefi ve tezi Yunanistan'daki krizlerin arkasında yatan kapitalizm, neo-liberalizm, Avrupa Birliği, IMF ve ulusal politikaların Yunanistan halkı üzerinde yarattığı derin tahribatı ortaya koymak ve mevzubahis unsurların krizdeki konumlarını ve etkilerini son derece eleştirel bir biçimde göstermektir. Kitap, Yunanistan'a yöneltilen suçlamaları bertaraf etmeye çalışmakla beraber Yunanistan'ın zaafalarını ve özellikle devletin krizlerde halka karşı aldığı önlem, tutum ve geliştirdiği siyasalarla birlikte Yunanistan halkının sorumluluklarını ve hatalarını da billurlaştırmaya çaba sarf etmektedir.

Beyond Crisis'te önsöz ve giriş kısımları dışında 9 bölüm bulunmaktadır. 246 sayfadan oluşan kitapta indexin yanı sıra katkıda bulunanlar listesi de mevcuttur. Her bölümün kaynakça ve notları bölüm sonunda yer almaktadır. Kitap toplam 8 yazar tarafından yazılmıştır. Görsel, tablo, grafik neredeyse hiç kullanılmamıştır. Kitapta her bölüm Yunanistan'daki güncel krizin başka bir yönünü ve etkilerini ele alırken Yunanistan solunun meselelere yaklaşımı ve çözüm önerilerinin paylaşılması, çoğu yerde açıkça dile getirilmese de Marksist kavramlar setinin ve yöntemlerinin kullanılması ve bu araçların aynı zamanda sol partilerin hatalarına ayrılması ile eleştirel

dil ve üslup ortak motifler olarak tespit edilmiştir. Kitabın önsözünde belirtildiği üzere solun hataları Yunanistan'da 'yeniden' aşırı sağın, milliyetçiliği ve ırkçılığın yükselişine kapı aralamış ve bu durum krizin derinleşmesine olanak tanırken Balkanlarda ve Doğu Akdeniz'de de yeni krizlere kapı aralamıştır. Zira, kısıtlayıcı, neo-liberal ve agresif kapitalist yönetim, yöntem ve düzenlemeler Yunanistan'a bir zorunlu çıkış ve bedel olarak sunulmuştur. Kitapta bu reçeteler ile reçeteleri hazırlayanlar ve onların dayatmaları nedenleriyle birlikte eleştirilmektedir.

Beyond Hope: Prospects for the Commons in Austerity-Stricken Greece isimli Theodoros Karyotis tarafından hazırlanan 1. bölümde neo-liberal politikaların küresel çapta neden olduğu kriz ve açmazlar, Yunanistan'ın 2000'li yılların sonundaki kaotik siyasi atmosferiyle birlikte ele alınmaktadır. Bölüm aynı zamanda Yunanistan'a karşı icat edilen ve yöneltilen (örneğin: tembel ve iş bilmez Yunanlar) suçlamaların ve söylemlerin de arka planını aydınlatmaya çalışmaktadır. Neo-liberalizmin salt ekonomik bir sistem olmadığı ve aynı zamanda sosyo-kültürel yönleri de bulunduğu Yunanistan örneğiyle açıklanmaktadır. Yunanistan halkının kendisine dayatılan kemer sıkma politikalarıyla mücadele etmeyi seçip sivil direniş, protestolar, seçimler vb. enstrümanları kullanması da bölümde kendisine yer bulmaktadır.

Leonidas Oikonomakis tarafından kaleme alınan ve *The Government of Hope, the Hope of Government and the Role of Elections as Wave-Breakers of Radical Prefigurative Political Processes* başlığını taşıyan 2. bölümde Syriza'nın ve sol ittifakın neden bir araya geldiği ve Yunanistan'da ne tip sosyal değişimlere neden olduğu anlatılmaktadır. Yine aynı bölümde 2000'li yılların ortalarından itibaren Yunan hükümetleriyle Troika'nın (IMF, AB, Avrupa Merkez Bankası) çalkantılı ilişkisi irdelenmiş ve bu ilişkilerin yanı sıra politik ve ekonomik istikrarsızlığın protestoları ve krizleri ne ölçüde ve hangi yönlerden etkilediği gösterilmiştir.

Capital Is the Catastrophe of Humanity: We Must Break It. And We Are the Catastrophe of Capital: It Must Break Us. In Other Words: Greece isimli 3. bölüm John Holloway tarafından yazılmıştır. Bu bölümde kapitalizm bir sistem olarak sorgulandıktan sonra Yunanistan'ın son kurbanlardan biri olduğu ve küresel finans sistemiyle birlikte Avrupa Birliği tarafından yenilgiye uğratıldığı aktarılmaktadır. Katı bir insan-kapital antagonizmasının kurulduğu bölüm kitaptaki diğer bölümlerin aksine bilimsel olmaktan ziyade bir manifesto havası taşımaktadır. İdeolojilerin birer birer yok olduğu dünyada Yunanların sığınacağı bir liman olmadığını ve bu yok edici sistemden ancak tüm insanlığın birlikte hareket ederek ve ortak akılla sıyrılabileceği (en azından onu daha insani bir boyuta çekebileceği) savunulmaktadır.

Giorgos Sotiropoulos'un hazırladığı *On Antimemorandum Struggles and Democracy That Is (Not) on the Way* başlıklı 4. bölüm esasında demokrasinin 21.yüzyıldaki açmazlarına ve bu açmazların Yunanistan'daki örneklerine ayrılmıştır. Demokrasinin artık bir fetiş nesnesine dönüştüğünü ve kendi özünü yitirerek bir çözüm bulma, tartışma ve anlaşma pratiğinden çok mevcut durumu muhafaza etme aracına dönüştüğü tezi ortaya konmuştur.

Crisis, State, and Violence: The Example of Greece kitabın 5. bölümünü oluşturmaktadır ve yazarı Panagiotis Doulos'tur. Bu bölümde Yunanistan'da halk ve devlet arasında oluşan uçurum ve devletin kendi halkı yerine Avrupa Birliği ve IMF ile

kurduğu ittifak eleştirilmektedir. Devletin varlık nedeni ve meşruiyetinin de sorgulandığı bölümde Yunan hükümetlerinin kendi vatandaşlarıyla arasında meydana gelen yabancılaşma da eleştirel olarak ele alınmaktadır. Avrupa Birliği'nin Yunanistan üzerindeki tahakkümü ve Yunanistan devletinin egemenliği ile şiddete başvurma eğilimi de bölüm boyunca sorgulanmaktadır.

Dimitra Kotouza'nın kaleme aldığı ve *Whose Lives Matter? Nationalism, Antifascism, and the Relationship with Immigrants* ismini taşıyan 6. bölümde milliyetçilik ve antifaşizmin göçmenlerle olan ilişkisi incelenmiştir. Bu bölümde Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın yol açtığı derin ekonomik krizler sonucunda ortaya çıkan göçmenler konusu ve solun sınıf bilincinden ve öz eleştiren uzak bir şekilde pasif bir tutum sergilemesi incelenmiştir. Bölümde hakeza göçmenlere ve yabancılara karşı yükselen aşırı sağcı reflexler ve faşizm, Yunanistan ve Avrupa Birliği'nin ikircikli göçmen politikaları üzerinden sorgulanmaktadır.

Imperialism and Internationalism in Neoliberal Modernity başlıklı 7. bölümde yazar Panos Drakos, modernleşme ve emperyalizm tartışmalarıyla birlikte neo-liberalizmin örtülü biçimde bir zor aracı olarak kullanıldığını ve bunun en iyi şekilde uluslararası ilişkiler kapsamında görüleceğini savunmaktadır. Neo-liberalizmin bir sömürge ve hakimiyet elde etme enstrümanı olarak Batı tarafından kapitalizm ve uluslararasılaşma-küreselleşme yoluyla kullanıldığının aktarıldığı bölümde merkez-çevre üzerinden Yunanistan'ın mevcut durumu da tartışılmıştır.

8. bölümün başlığı *Crisis and Negativity: On the Revolutionary Subject in Times of Crisis*'tir ve bölüm Katerina Nasioka tarafından yazılmıştır. Bu bölümde işçi sınıfının geçirdiği dönüşümler ve kapitalizme bağımlı hale getirilişinin yanı sıra sınıf bilincinden uzaklaşması aktarılmıştır. Yunanistan'da devrimci güçlerin ortaya çıkamamasının nedenleri ortaya konulmuştur. Yine bu bölümde Avrupa'nın kendi eski merkezinden yeni bir periferi yaratması (Yunanistan, İspanya, Portekiz) iddiası tartışılmaktadır.

Anti-Epilogue isimli 9. ve son bölümü ise Holloway, Nasioka ve Doulos birlikte kaleme almışlardır. Bu bölümde yazarlar bir son, sonsöz, sonuç veya özet yazmayı reddetmişlerdir. Onlara göre her yazarın kendi hikayesiyle ve kısıtlanmadan kitaba ve yukarıda da bahsedildiği üzere amaca katkı yapma imkanları olmalıdır. Soruların ve soru işaretlerinin havada uçtuğu ve yeniden ve yeniden üretildiği bir kitabın esasında daha yol gösterici olduğunu savunan yazarlar kitabı da zihinlerde oluşturmak istedikleri yeni soru işaretleriyle bitirmişlerdir.

Beyond Crisis: After the Collapse of Institutional Hope in Greece, What? Yunanistan'daki krize başka bir pencereden bakılması fikrinden hareketle hazırlanmış ve bu krizi yaratan esas faktörlerin kapitalizm, neo-liberal politikalar, ırkçılık, öz eleştiri ve güncellemeye yapamayan sol düşünce ile birlikte Avrupa Birliği, IMF, Yunanistan hükümetleri vb. kurum, kuruluş, organizasyonlar, ideolojiler ve politikalar olduğunu bütüncül bir anlayışla göstermeye çalışmıştır. Bu çalışma yer yer fazla ideolojik bir dil kullanıyor olsa da sunduğu alternatif perspektifler ve cevaplar son derece anlamlıdır. Sonuç olarak hayli güncel bir çalışma olan bu eserin yeni sorular sorması ve sordurması dahi kendisini alandaki araştırmacılar için hiç kuşkusuz yeterli derecede değerli kılacaktır.